

ВОЈНА ОБАВЕЗА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

1. ЗАКОНСКИ ПРОПИСИ

Војна обавеза у Републици Србији је општа, и дужни су да је у складу са законом извршавају сви држављани Србије без обзира где им је пребивалиште, па тако и војни обвезници који се налазе у иностранству.

Војна обавеза у Републици Србији регулисана је:

- Уставом Републике Србија,
- Законом о одбрани,
- Законом о Војсци,
- Уредбом о вршењу војне обавезе,
- Упутством за регрутовање и попуну Војске Југославије у миру и рату,
- Упутством о вођењу евиденције војних обвезника ,
- Упутством о извршавању војне обавезе приликом путовања и боравка у иностранству,
- Упутством о служењу војног рока војних обвезника спортиста, научних истраживача и врхунских уметника и
- Законом о држављанству Републике Србије.

Војна обавеза настаје у 17. години када се омладинци уводе у војну евиденцију (В/Е), траје до 60 године, а састоји се од:

- **регрутне обавезе;**
- **обавезе служења војног рока и**
- **обавезе служења у резервном саставу.**

Увођење у војну евиденцију обавља се почетком календарске године у којој држављанин Србије навршава **17 година** живота.

Војни обвезник који је рођен и живи у иностранству у војну евиденцију се, уводи у **календарској години у којој навршава 17 година** живота, а увођење врши надлежни дипломатско конзуларних представништва (ДКП) у иностранству где војни обвезник борави.

За војног обвезника који нема пребивалиште на територији Србије, податке о увођењу у војну евиденцију и друге промене, надлежни ДКП-и достављају **Војном одсеку Београд-1**, на чијој територији се налази седиште Министарства спољних послова.

Регрутовање се обавља у календарској години у којој војни обвезник навршава **18 година** живота.

Војни обвезник коме је одобрен привремени боравак у иностранству **не позива** се ради регрутовања **до истека одобреног боравка** (који се може продужавати до 27. године живота преко ДКП-а, односно до 35. године уз сагласност МО).

Војни обвезник који има двојно држављанство и одслужио је војни рок у другој држави позива се на лекарске прегледе и регрутовање (уколико није регрутован), ради превођења у резервни састав. Према садашњим законским решењима регрут –

двојни држављанин, који није одслужио војни рок у држави чији је држављанин, а према прописима те земље је неспособан за војну службу, не може бити ослобођен обавезе служења војног рока у Војсци Србије.

Регрути двојни држављани, који стално живе у иностранству имају могућност да поднесу захтев да се ослободе од обавезе служења војног рока, уз примену члана 305. став 2. Закона о ВЈ. Захтев се подноси надлежном војном одсеку где се воде у евиденцији, преко ДКП РС у иностранству. Уз захтев је потребно приложити одређене доказе (доказ о двојном држављанству, доказ да стално живе у иностранству и изјаву да не желе да служе војни рок у Војсци Србије).

У поступку доношења новог Закона о Војсци предложиће се прихватљивије решење за ову категорију регрута.

Војни обвезник који се врати са привременог боравка у иностранству и пријави надлежном војном одсеку ради регрутовања, упућује се на регрутовање одмах, а најкасније у року од 15 дана од дана пријављивања.

2. СЛУЖЕЊЕ ВОЈНОГ РОКА

Обавеза служења војног рока је основни начин обучавања за одбрану земље када је у питању поступање у ванредним стањима и елементарним непогодама и у суштини то је прво веће ангажовање младих људи у систему одбране земље.

Упут на служење војног рока је процес којим се плански и организовано, у складу са потребама обучавања за одбрану земље и попуне Војске Србије, врши упућивање регрута на служење војног рока.

Да би регрут био упућен у Војску Србије треба да је:

- оцењен способним или ограничено способним за војну службу,
- регрутован,
- планиран за упут на служење војног рока.

Упут се врши уз преузимање свих организацијских, планских, материјалних и морално-психолошких припрема у војнотериторијалним органима и јединицама Војске Србије.

Упут регрута на служење војног рока реализује се у складу са Законом о ВЈ, Уредбом о вршењу војне обавезе и Упутством за регрутовање и попуну ВЈ у миру и рату, а реализује се кроз: планирање, наређивање, извештавање и контроле.

На служење војног рока упућују се војни обвезници кад **наврше 21.** годину живота, па све до краја календарске године у којој навршавају 27 година живота. Војни обвезници који бораве у иностранству имају могућност да на **служење војног рока буду упућени** до краја календарске године у којој навршавају **35 година живота.**

Служење војног рока регрута у старосним границама од **27. до 35.** године живота односи се на:

- 1) регруте који су оглашени "привремено неспособним" за војну службу до 27. године живота и којима је регрутна обавеза продужена до 35. године живота;
- 2) регруте који су до 27. године уредно одлагали служење војног рока, који се налазе у иностранству и којима је на њихов захтев (школовање, запослење и др.), уз одобрење надлежне организацијске јединице МО, регрутна обавеза продужена до 35. године живота;
- 3) регруте који због избегавања нису упућени на служење војног рока до 27. године живота и којима је због тога продужена регрутна обавеза и
- 4) регруте који су на издржавању казне затвора и васпитне мере и против којих је покренут кривични поступак за дело које се гони по службеној дужности, регрутна обавеза се продужава до 35. године живота.

Служење војног рока се врши на један од следећих начина:

2.1. Служења војног рока са оружјем реализује се у јединицама и установама Војске Србије **траје 6 месеци**. Током служења војног рока са оружјем војници се обучавају за:

- војноевиденционе специјалности према роду-служби за које су регрутовани;
- командире оделења и
- резервне официре.

2.2. Служење војног рока без оружја реализује се у јединицама и установама Војске Србије и Министарства одбране **траје 6 месеци**. Регрути који желе да војни рок служе без оружја у Војсци, упућују се у терминима као и остали регрути, с тим што се распоређују на дужности и задатке за које није неопходно ношење и употреба оружја, као што су: кувари, пекари, електричари, столари, зидари, бербери и све остале дужности у позадинским јединицама. На ове дужности се распоређују према њиховим жељама и претходним знањима и занимањима.

2.3. Служење војног рока у цивилној служби реализује се у установама и организацијама ван Војске и Министарства одбране у **трајању од 9 месеци**.

Остваривање права на *«приговор савести»* у пракси функционише од 2003. године, а имајући у виду актуелну политичку ситуацију и нагли пораст броја захтева за цивилну службу у неколико последњих упутних рокова, намеће се потреба хитног и систематског приступа овој проблематици у наредном периоду. С тим у вези, ради се на доношењу Закона о цивилној служби, који би свеобухватно регулисао ову област.

Поступак за остваривање права на приговор савести покреће се на захтев регрута који жели да војни рок служи у цивилној служби, у војном одсеку према месту пребивалишта регрута. На основу провере података који се прибављају службеним путем, надлежни војнотериторијални орган доноси одлуку о захтеву регрута за служење војног рока у цивилној служби, сходно Уредби о вршењу војне обавезе.

Уредбом о вршењу војне обавезе је прописано да се на служење војног рока у цивилној служби регрут упућује у установе-организације које се баве здравственом, хуманитарном спасилачком делатношћу и другом делатношћу од општег интереса, а које одреди министар одбране.

Решење о одређивању установа-организација се налази на сајту МО.

3. ВОЈНИ ОБВЕЗНИЦИ У ИНОСТРАНСТВУ:

Поступак за остваривање законом прописаних права покрећу преко ДКП.

Регрути који бораве у иностранству о својим правима и обавезама информишу се преко ДКП где бораве, а у земљи у надлежном органу министарства одбране **преко чланова своје породице или пуномоћника.**

- ПОСТУПАК РЕШАВАЊА ЗАХТЕВА

Војни обвезници ради остваривања законом прописаних права дужни су да се на основу члана 322. Закона о ВЈ благовремено јаве надлежном ДКП и поднесу захтев да им се одобри привремени боравак.

Уз захтев су дужни да приложе и одређене доказе као на пример:

- Потврду до када траје школовање,
- Уговор о ангажовању у својству спортисте,
- Потврду да је запослен, задужен кредитом и слично.

Кроз институт привременог боравка регрутима се омогућава одлагање служења војног рока. Дужина одобравања привременог боравка, односно одлагања служења војног рока даје се до завршетка школовања, односно истека уговорених обавеза када је у питању посао.

За регруте **млађе од 27** године живота одлагање служења војног рока кроз институт привременог боравка врше ДКП, а за регруте **старије од 27** године живота, одлагање служења војног рока кроз институт привременог боравка врше ДКП **уз прибављену сагласност Министарства одбране.**

Када је у питању давање сагласности за одобрење привременог боравка у иностранству, преко 27 године живота, од стране МО, Закон о Војсци то не предвиђа као обавезу, већ као **могућност** – дискреционо право да се **да сагласност након оцене свих околности конкретног случаја**, уколико не постоје сметње прописане чланом 323. Закона о Војсци.

4. ПРЕДУЗЕТЕ МЕРЕ ЗА УСПЕШНИЈЕ ИЗВРШАВАЊЕ ВОЈНЕ ОБАВЕЗЕ

У вези са извршавањем војне обавезе регрута који се налазе у иностранству без регулисаног статуса, МО предузело је низ мера и активности од којих истичем следеће:

- Донето је **Упутство о извршавању војне обавезе приликом путовања и боравка у иностранству**, којим је пружена помоћ првенствено ДКП, у поступку решавања захтева регрута.

- **Донет је Закон о амнестији** којим су амнестирана лица која су до **18.04.2006.** године, учинила, односно за која постоји основана сумња да су учинила кривично дело. Амнестија међутим, не значи **и ослобађање од војне обавезе.**

Амнестија обухвата ослобађање од кривичног гоњења, ослобађање од извршења казне и брисање осуде за све војне обвезнике који су дошли у такву ситуацију због неодазивања позиву за служење војног рока.

То значи да су сви регрути, па и они који су амнестирани у смислу кривичне одговорности, **обавезни** да поштују процедуру за одлагање служења војног рока подношењем таквог захтева најближем ДКП у земљи у којој живе.

Уколико не одговоре таквој обавези, могу поново доћи под удар законских прописа о избегавању војне обвезе.